

виненку заслужений авторитет і повагу. Він заслужений діяч науки і техніки України, почесний працівник космічної галузі України. Його нагороджено орденom «Знак Пошани», за результатами загальнонаціональної програми «Людина року-2006» визнано лауреатом у номінації «Вчений року», за рішенням Міжнародно-

го астрономічного союзу у 2006 році малій планеті 2000NA25 присвоєно ім'я «Литвиненко».

Наукова громадськість, друзі, колеги та учні щиро вітають Леоніда Миколайовича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, щастя, нових звершень у всіх сферах діяльності.

70-річчя

академіка НАН УКРАЇНИ І.М. ВИШНЕВСЬКОГО

26 травня виповнилося 70 років видатному вченому, визнаному фахівцеві в галузі ядерної фізики і атомної енергетики академікові НАН України Іванові Миколайовичу Вишневському.

І.М. Вишневський народився в с. Табори Баранівського району Житомирської області в селянській родині. У 1960 році закінчив із відзнакою фізико-математичний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Після закінчення інституту (в 1960–1966 рр.) працював учителем фізики в школах м. Хмельницького, асистентом кафедри фізики Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, старшим викладачем Хмельницького філіалу Українського поліграфічного інституту ім. І. Федорова, служив у війську.

У березні 1966 р. Іван Миколайович вступив до аспірантури Інституту фізики АН УРСР (м. Київ). Для подальшого навчання в березні 1967 р. він був відраджений у передовий ядерний центр — Інститут теоретичної і експериментальної фізики (Москва). Після його закінчення в 1969 р. І.М. Вишневський отримав направлення на роботу в Інститут фізики АН УРСР (м. Київ), де працював на посадах інженера, молодшого наукового співробітника.

У 1970 р. він перейшов на роботу в новостворений Інститут ядерних досліджень АН УРСР (ІЯД, м. Київ) і того ж року захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук. Працював на посадах старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії, завідувача відділу. У 1978–1980 рр. І.М. Вишневського запросили для наукової роботи в один із провідних європейських фізичних центрів — Інститут ядерної фізики ім. Макса Планка (Гейдельберг, ФРН).

У 1982 році Іван Миколайович захистив докторську дисертацію, а влітку 1983 року його призначили виконувачем обов'язків директора Інституту ядерних досліджень АН УРСР. З березня 1984 р. і до сьогодні І.М. Вишневський — директор цієї авторитетної наукової установи. 1990 року його обрано членом-кореспондентом АН УРСР зі спеціальності «Експериментальна ядерна фізика». Тоді ж за цикл наукових праць «Збудження ядер при анігіляції позитронів» учений був удостоєний премії Президії АН УРСР ім. К.Д. Синельникова. У 1995 р. І.М. Вишневського обрано дійсним членом НАН України зі спеціальності «Атомна енергетика».

Наукові інтереси вченого охоплюють широке коло фундаментальних і прикладних проблем ядерної фізики й атомної енергетики. За роки наукової діяльності він опублікував близько 400 наукових робіт.

Основні наукові праці ювіляра присвячені дослідженню збуджених станів атомних ядер на пучках заряджених часток і в радіоактивному розпаді. У його роботах відкрито декілька сотень збуджених рівнів у багатьох ядрах, визначено їхні квантові характеристики, встановлено аномалії в процесах внутрішньої конверсії електронів. Уперше експериментально встановлено нові канали розпаду ядра через «електронні містки», існування тороїдних моментів у ядрі; відкрито новий ефект збудження ядер при анігіляції позитронів.

І.М. Вишневський особисто і очолюваний ним Інститут ядерних досліджень НАН України відіграли визначну роль у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Виконано повномасштабні тривимірні розрахунки нейтронних і енергетичних полів у зруйнованому реакторі, проведено дослідження ядерної безпеки об'єкта «Укриття», визначено рівні радіоактивного забруднення, здійснено фізико-технічний контроль стану зруйнованого блоку, досліджено міграцію радіонуклідів у навколишньому природному середовищі та їх переходи в біологічні об'єкти, розроблено нові детектори, прилади та системи для вимірювання радіоактивності тощо.

За участі Івана Миколайовича та під його керівництвом в Інституті ядерних досліджень здійснюється значний обсяг робіт із радіоекології та радіобіології, розвитку радіаційних технологій.

За особистий внесок у розвиток вітчизняної науки і організацію наукових досліджень з ядерної фізики Указом Президії Верховної Ради УРСР у 1986 р. Іванові Миколайовичу Вишневському присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки Української РСР», а в 1999 р. присудже-

но Державну премію України в галузі науки і техніки за цикл наукових праць «Закономірності та аномальні явища в ядерних процесах». У 2006 році вченого відзначено Державною нагородою України орденом «За заслуги» III ступеня.

І.М. Вишневський — голова вченої ради Інституту ядерних досліджень НАН України, голова спецради із захисту докторських та кандидатських дисертацій (серед його учнів 5 докторів і 14 кандидатів наук), член бюро та заступник академіка-секретаря Відділення ядерної фізики й енергетики, голова наукової ради НАН України з проблеми «Ядерна фізика та енергетика», голова науково-технічної ради і член колегії Держатомрегулювання України, член науково-технічної ради Мінпаливенерго України, Українського ядерного товариства, Українського фізичного товариства, входить до складу редколегій багатьох наукових журналів.

Протягом 10 років Іван Миколайович входив до складу вченої ради Об'єднаного інституту ядерних досліджень (Дубно, РФ), був членом Комітету з питань ядерної політики та екологічної безпеки при Президентіві України. З 1984 до 1992 рр. він очолював Міжвідомчу раду України зі зв'язків із МАГАТЕ, був офіційним і уповноваженим представником України на генконференціях МАГАТЕ, входив до ради керівників МАГАТЕ (1990–1992 рр.).

Значну увагу І.М. Вишневський приділяє розв'язанню проблем ядерної енергетики, зокрема продовженню ресурсу корпусів енергетичних ядерних реакторів, дослідженню впливу нейтронного опромінення на конструкційні матеріали, підвищенню ядерної безпеки реакторів АЕС. Він один із авторів «Стратегії розвитку атомної енергетики України до 2030 р.».

Наукова громадськість, колеги та друзі вітають Івана Миколайовича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, плідної праці та нових наукових відкриттів.